

AMPELOMYCES QUISQUALIS

Menno Boomsluiter mennowb@xs4all.nl

Boomsluiter, M. 2021. *Ampelomyces quisqualis*. Coolia 64(2): 99–100.

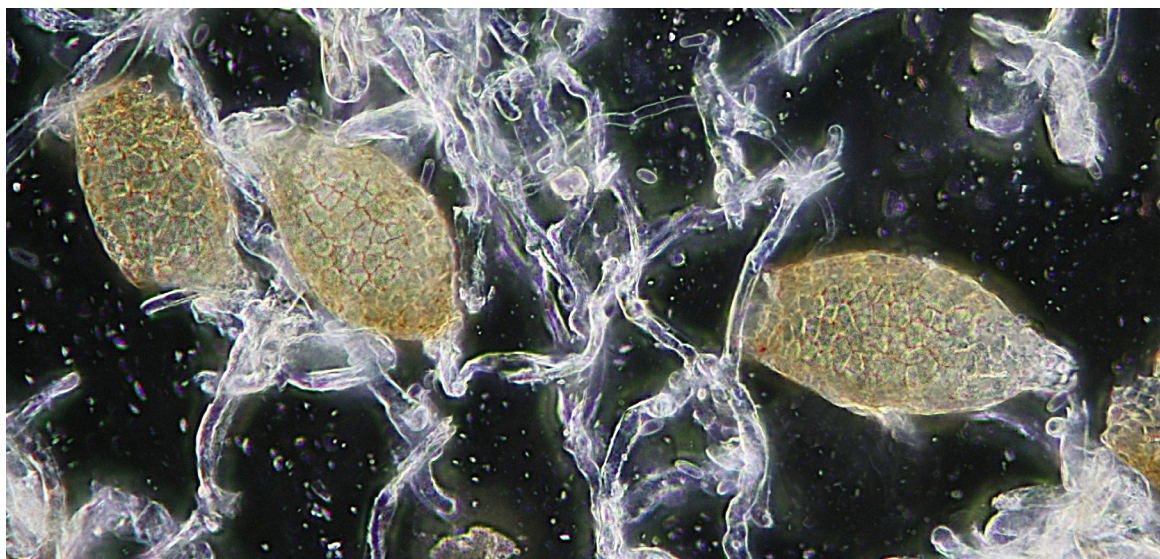
While studying powdery mildews, the author came across a hyperparasite of this group. Background information and an illustration are given.

In droge zomers als de ‘echte’ paddenstoelen het laten afweten, wordt de speurtocht al snel verlegd naar zwammetjes die het droge weer wél aan kunnen of er zelfs bij gedijen. Zo hebben de recorddroge zomers van de afgelopen jaren mij bij onverwachte schimmelgroepen gebracht. Eerst was er de reeds sluimerende interesse in Roesten, nu flink aangewakkerd door de weersomstandigheden. Maar of dat niet genoeg was, kwamen daar de echte meeldauwen bij. Ooit heb ik de monumentale monografie ‘Taxonomic Manual of the Erysiphales’ van Uwe Braun aangeschaft met in het achterhoofd een gedachte ‘als ik later eens....’.

Het buitengewoon praktische boekje van Raf Leysen (2017) bracht de determinatie echter opeens binnen handbereik. Raf heeft de soorten gesorteerd onder de verschillende waardplanten, zodat het daarna heel goed te doen is deze uit te sleutelen. Na de eerste stap aan de hand van zijn werk controleer ik de determinatie dan weer aan de hand van het boek van Uwe Braun met zijn uitgebreide beschrijvingen en tekeningen.

Er is dus in droge tijden genoeg te vinden en op naam te brengen. Bijvangst zijn de prachtige foto’s die je door middel van stackfoto’s kan fabriceren.

Maar nu. Op een warme augustusmiddag vond ik een wit uitgeslagen blad van de Brede

Figuur 1. *Ampelomyces quisqualis*, een parasiet op een parasiet op Brede wegbree. Afgebeeld zijn de pycnidia (zeg maar ‘vruchtlichaampjes’) van *Ampelomyces quisqualis*. (Foto: Menno Boomsluiter)

82. *Cicinnobolus Plantaginis* n. sp. Sur les feuilles du *Plantago major*. — La Haye, 6 Oct. 1888; Mlle Destrée. — Perithecia in mycelio *Oidii erysiphoidis parasitica*; hyphis propriis erectis, brevibus, hyalinis; peritheciis acrogenis, clavatis vel piriformibus, $70 \times 35 \mu$, stramineis, vertice pertusis; sporulis breviter ovalibus, rectis, utrinque rotundatis, hyalinis, $7 \times 4\frac{2}{3} \mu$, absque guttulis, tandem in cirros exsistentibus.

Cette espèce se distingue de la seule connue (*C. Cesatii* de Bary) par ses périthèces 2 fois et ses sporules 3 fois plus volumineuses.

Figuur 2. Beschrijving van *Cicinnobolus Plantaginis* door C.A.J.A. Oudemans in 1889.

comyceet waarvan alleen de anamorf (het ongeslachtelijk stadium) bekend is. Bijkomstigheid was dat deze soort nog niet in onze NMV database voorkwam en dus aangemeld kon worden als nieuwe soort voor Nederland. Bij het invullen van het nieuwe soortformulier en controle op synoniemen bleek dat Oudemans deze soort reeds in 1889 *Cicinnobolus plantaginis* gedoopt had. Oorspronkelijk gevonden in Den Haag op 6 oktober 1888 door Mevrouw Caroline Destrée, een mycologe van het eerste uur, afkomstig uit België en auteur van ‘In Nederland groeiende hoogere zwammen’ (1901).

Mensen die zich met plantenziekten bezig houden, weten al lang van het bestaan van deze hyperparasiet (Kiss et al., 2010). Ze wordt gekweekt omdat je er bijvoorbeeld meeldauw op druiven mee kunt bestrijden. Een echte meeldauwvreter dus. En niet zeldzaam. Dit jaar heb ik hem op Geel nagelkruid, Varkensgras en de Trompetboom gevonden.

Ooit werden er meer dan 40 soorten beschreven op basis van de plant en meeldauw waarop zij gevonden werden. Uiteindelijk werd (voorlopig) besloten dat er maar één soort is die wereldwijd, zowel in de tropen als in de gematigde streken, voorkomt.

Literatuur

- Braun, U. & R.T.A. Cook (2012). Taxonomic manual of the Erysiphales (Powdery mildews). CBS Biodiversity series 11. CBS-KNAW, Utrecht.
- Destrée, E.C. (1901). Handleiding tot het bepalen van de in Nederland groeiende hoogere zwammen. Koninklijke Ned. Bot. Veren., Nijmegen.
- Kiss, L. Russell, J. C., Szentiványi, O., Xu, X., Jeffries, P. 2010. Biology and biocontrol potential of *Ampelomyces* mycoparasites, natural antagonists of powdery mildew fungi. In: Biocontrol Science and Technology: 14, 635–651.
- Leysen, R. 2017. Meeldauwen van België en Nederland, 3e druk. Uitgave Limburgse Natuur Gidsen.
- Oudemans, C.A.J.A. 1889. Contributions à la Flore Mycologique des Pays-Bas. XIII, p. 490. In: Nederlands Kruidkundig Archief 2de serie, 5de deel. <https://www.biodiversitylibrary.org/item/106764#page/540/mode/1up>

weegbree. “Kat in het bakkie, dat moet kunnen”... meende ik en dus werd het meegenomen. Het bleek echter een worsteling, waar veel boeken en vooral digitale literatuur aan te pas kwam.

Ik had een hyperparasiet van meeldauw gevonden. Een parasiet die een parasiet aantast. *Ampelomyces quisqualis* is een as-